



Strategi for Sundhedsfremme,
Forebyggelse og Tidlig opsporing



LANGELAND
KOMMUNE

Indhold

Baggrund	2
Det brede og positive sundhedsbegreb	2
Borgerrettet forebyggelse og Struktureel forebyggelse	2
Uddybelse af data for området	3
Data fra livskvalitetsundersøgelse.....	3
Mål, anbefalinger og fokusområder	4
Indsatser	5
Sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing i et samarbejde på tværs af forvaltningsområder	6
Samarbejde med frivillige foreninger og civilsamfundet i brobygning fra kommunale indsatser til frivillige tilbud, herunder fysisk aktivitet og sociale relationer	7
Anerkendende tilgang i dialogen med alle, herunder afklarende samtaler	8
Mental sundhed og trivsel, overforbrug af alkohol samt rygning og røgfri nikotinprodukter.....	9
Opsporing af kroniske sygdomme, herunder demens	10
Implementering	11

Definition af Sundhedsfremme

Sundhedsrelaterede aktiviteter, der søger at fremme den enkeltes sundhed og folkesundheden ved at skabe rammer og muligheder for at mobilisere patienters og andre borgers ressourcer og handlekompetence

Definition af Forebyggelse

Sundhedsrelateret aktivitet, der søger at forhindre opståen og udvikling af sygdomme, psykosociale problemer, eller ulykker og dermed fremmer folkesundheden

Definition af Tidlig opsporing

Del af sekundær forebyggelse, der har til formål at finde risikofaktorer og diagnosticere sygdom tidligst muligt

Forebyggelse og Sundhedsfremme bruges som sideordnede begreber for at synliggøre forskellige indsatser for at opnå sundhed. Forebyggelse og sundhedsfremme indeholder gensidigt elementer af hinanden.

Terminologi – Forebyggelse, sundhedsfremme og folkesundhed, Sundhedsstyrelsen

Baggrund

Strategien for sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing er et styringsdokument under Ældre- og Sundhedsområdet i Langeland kommune. Strategi for Sundhedsfremme, Forebyggelse og tidlig opsporing er en ny strategi for området.

Strategien er med til at konkretisere Sundhedspolitikken, anbefalinger fra Forebyggelsespakkerne, vejledning om forebyggende sundhedsydelser til børn og unge samt mål i Sundhedsaftalerne mellem kommunerne og Region Syddanmark. Da en væsentlig del af opgaveløsningen omkring sundhedsfremme og strukturel forebyggelse er placeret under andre forvaltningsområder, har de været med til udarbejdelsen af strategien ved at bidrage med både nuværende og fremtidige indsatser.

Desuden har Ældre- og Sundhedsudvalget afviklet et borgerinddragelsestematamøde med mange repræsentanter fra civilsamfundet for at få deres input til strategien. Mødet fokuserede på samarbejdet om sundhed mellem kommune og civilsamfund. Det mundede ud i en række opmærksomhedspunkter og anbefalinger til kommunen, og væsentlige dele er med i strategien.

Der er mange faktorer, der påvirker vores sundhed. Herunder er vores genes påvirkning, adfærd og vaner, sociale relationer, arbejdsliv, dagligdag og økonomi, til civilsamfundets og statens handlinger.

Det er sammenfattet i nedenstående figur, der fint illustrerer, at det ikke er et sundhedsområde, der står alene med opgaven. Alle har et ansvar både borgeren selv, offentlige forvaltninger og civilsamfundet. Sundhed er noget vi er fælles om at værne om.



Figur 1: Med inspiration fra Dahlgren og Whitehead (1991) og Danske Regioner (2017)

Det brede og positive sundhedsbegreb

Langeland Kommunes brede og positive sundhedsbegreb betyder, at sundhed ikke kun ses som et fravær af sygdom, men med et fokus på borgerens velvære, handleevner og livskvalitet. Netop borgernes velvære, handleevner og livskvalitet er ofte et middel til bedre at kunne nå faglige mål i andre forvaltningsområder. Sundheden er dermed et middel til andre mål.

Borgerrettet forebyggelse og Strukturel forebyggelse

Forebyggelse er en af faktorerne til at sikre flest mulige mennesker gode og sunde leveår. Derfor spiller tidlige, forebyggende indsatser en afgørende rolle inden for mange forskellige områder i det danske sundhedsvæsen.

Den borgerrettede forebyggelse er de tilbud som Langeland Kommune selv giver til og samarbejder med den enkelte borger om. Det kan have mange forskellige konkrete indgange, så som nikotin og tobak, alkohol, overvægt, fysisk aktivitet eller mental trivsel, men også bredere som forebyggelse for familier med småbørn, eller forebyggelse af kronisk sygdom eller multisygdom.

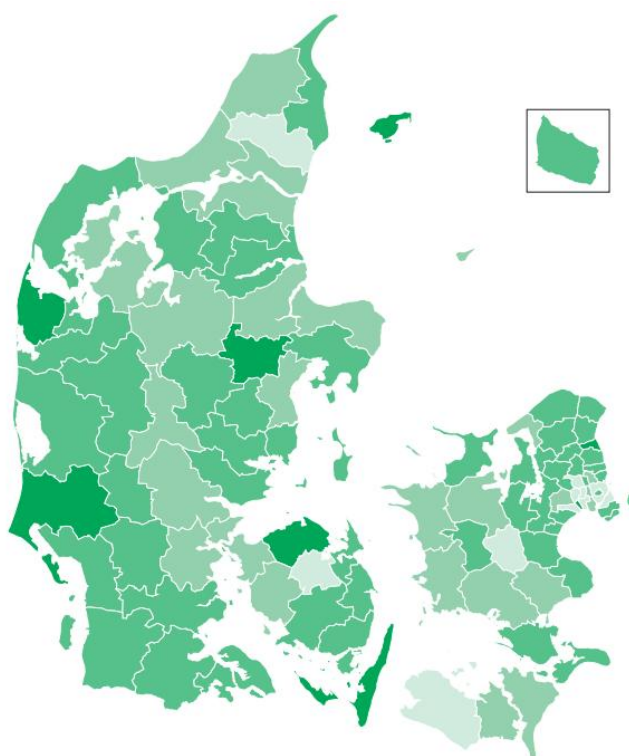
Den strukturelle forebyggelse arbejder for at gøre forskel for mange borgere på en gang og ikke kun den enkelte. Strukturel forebyggelse handler om at skabe nogle samfundsmæssige rammer og vilkår, der fremmer et godt helbred. Derfor inddrages mange forskellige forvaltningsområder, som skoler og daginstitutioner, miljø og teknik, arbejdsmarkedsområdet, kultur og fritidsområdet med flere.

Uddybelse af data for området

Langeland Kommunes Sundhedspolitik viser data fra Sundhedsprofil undersøgelsen i 2021. Den peger på hvordan Langeland Kommune på mange faktorer ligger placeret som en af kommunerne med dårligst score på sundhedsadfærd, herunder selvurderet helbred, usundt kostmønster, stillesiddende fritidsaktivitet, overvægt, med mere. Desuden peger den på en lav score i livskvalitet.

Data fra livskvalitetsundersøgelse

I 2025 udgav Realdania "Vores Livskvalitet" baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse i 2023 med svar fra 122.000 personer, og tilknyttede registerbaserede oplysninger fra Danmarks statistik.



Figur 2: Oplevet livskvalitet fordelt på kommunerne. (Jo mørkere grøn desto højere livskvalitet)

Undersøgelsen viser, at når man ser på et danmarkskort over oplevet livskvalitet, er det i land- og oplandskommunerne, man finder den højeste livskvalitet. Langeland kommune ligger på en 5 plads.

Det tyder på, at borgene i Langeland Kommune har rykket sig markant på oplevet livskvalitet siden data blev indhentet i 2020 til Sundhedsprofilundersøgelsen.

I 2025 er data til ny Sundhedsprofil indsamlet. Resultaterne til dette udkommer primo 2026. Langeland Kommune følger udviklingen.

Mål, anbefalinger og fokusområder

I Langeland Kommunes Sundhedspolitik beskrives følgende mål for sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing.

SUNDHEDSFREMME, FOREBYGGELSE OG TIDLIG OPSPORING

Overordnet mål:

- Løfte Sundhedsstyrelsens anbefalinger om sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing i et samarbejde på tværs af forvaltningsområder samt opfyldelse af samarbejdsaftaler med Region Syddanmark indenfor kommunens økonomiske rammer

Udviklingsmål:

- Styrke samarbejde med frivillige foreninger og civilsamfundet i brobygning fra kommunale indsatser til frivillige tilbud, herunder fysisk aktivitet og sociale relationer
- Styrke fokus på en anerkendende tilgang til dialog med alle, herunder afklarende samtaler
- Styrke fokus på mental sundhed og trivsel, overforbrug af alkohol samt rygning og røgfri nikotinprodukter
- Styrke fokus på opsporing af kroniske sygdomme, herunder demens

Målene anvendes til udformning indsatsområder i strategien.

Sundhedsaftalen 2024-2027 mellem Region Syddanmark og kommunerne har visionen: Vi samarbejder om flere sundere leveår via sundhedsfremme og forebyggelse.

MÅLSÆTNINGER UNDER VISIONEN: Vi samarbejder om flere sunde leveår via sundhedsfremme og forebyggelse i Sundhedsaftalen 2024-2027	
Målsætning	Opfølgning
Vi vil samarbejde om, at flere syddanske borgere bliver fysisk aktive, og at færre har svær overvægt.	Vi måler på, om andelen af syddanske borgere, der er fysisk aktive, øges. Vi måler på, om andelen af syddanske borgere med svær overvægt, bliver mindre.
Vi vil samarbejde om at nedbringe andelen af borgere, der har et højt forbrug af alkohol.	Vi måler på, om andelen af borgere, der drikker mere end 10 genstande om ugen, bliver mindre.
Vi vil samarbejde om at nedbringe syddanske borgeres brug af tobaks- og nikotinprodukter.	Vi måler på, om andelen af borgere, der ryger dagligt, bliver mindre. Vi måler på, om andelen af borgere, der bruger øvrige tobaks- og nikotinprodukter, bliver mindre.

Visionen og målsætningerne læner sig op ad De Nationale mål for Sundhedsvæsnets 2024, som præsenteres af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Danske regioner og Kommunernes Landsforening (KL)

For at understøtte kommunernes arbejde med forebyggelse har Sundhedsstyrelsen i 2018 revideret tidligere 11 forebyggelsespakker, der indeholder vidensbaserede faglige anbefalinger, der kan hjælpe kommunerne med at prioritere og kvalitetsudvikle forebyggelsesarbejdet. Følgende områder er inkluderet i forebyggelsespakkerne:

Alkohol, Fysisk aktivitet, Hygiejne, Indeklima i skoler, Mad og måltider, Mental sundhed, Overvægt, Seksuel sundhed, Solbeskyttelse, Stoffer og Tobak

Samlet indeholder de 257 anbefalinger, der er grupperet i rammer, tilbud, information og undervisning samt tidlig opsporing.



Indsatser

Strategi for Sundhedsfremme, Forebyggelse og Tidlig opsporing præsenterer fem indsatsområder, i henhold til målene fra Sundhedspolitikken. Indsatsområderne er vist herunder:



Hvert indsatsområde beskrives med mål, nuværende indsatser og handleplan/fremadrettede indsatser.

Alle forvaltningsområder har bidraget med deres indsatser indenfor de enkelte indsatsområder. Indsatser der er under Forebyggelsepakkenes anbefalinger er samlet i indsatsområde 1 og er ikke yderligere præciseret af hensyn til plads, dog er der i indsatsområde 4 beskrevet konkrete indsatser for nogle af anbefalingerne, da sundhedspolitikken har prioriteret disse faktorer i målet.

Indsatsområde 1	Hvad vil vi opnå i perioden? / Mål	Nuværende indsats	Handleplan/fremadrettede indsatser
<p>Sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing i et samarbejde på tværs af forvaltningsområder</p>	<p>Løfte Sundhedsstyrelsens anbefalinger om sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing i et samarbejde på tværs af forvaltningsområder</p> <p>Opfyldelse af samarbejdsaftaler med Region Syddanmark indenfor kommunens økonomiske rammer</p>	<p>Arbejder med væsentlige anbefalinger fra Sundhedsstyrelsens Forebyggelsespakkerne, der giver mening lokalt i forhold til mål og ressourcer</p> <p>Arbejder med både borgerorienteret og strukturel forebyggelse</p> <p>Samarbejde med almen praksis omkring sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing (primært gennem Kommunalt lægeligt udvalg KLU og bilaterale møder)</p> <p>Sundhedsplejen tilbyder støtte og vejledning til familier i tilbuddet Vægt & Vaner, hvor familien og barnet hjælpes og vejledes med kost, vaner, motion og trivsel.</p>	<p>Langeland Kommune forsætter de nuværende indsatser samt:</p> <p>Øget kendskab til forebyggelsespakkernes anbefalinger i alle forvaltningsområder</p> <p>Indtænke forebyggelsespakkernes anbefalinger i opgaveløsningen som midler til at opnå andre fagområders mål.</p> <p>Sparringsmøder med vidensdeling på tværs af forvaltningsområder.</p> <p>Øget fokus på barnets første 1000 levedage – under graviditet samt spædbørn og småbørn (i alderen 0-2 år)</p>

Indsatsområde 2	Hvad vil vi opnå i perioden? / Mål	Nuværende indsats	Handleplan/indsatser
<p>Samarbejde med frivillige foreninger og civilsamfundet i brobygning fra kommunale indsatser til frivillige tilbud, herunder fysisk aktivitet og sociale relationer</p>	<p>Borgerne skal tilbydes varige tilbud i civilsamfundet frem for midlertidige tilbud i kommunal regi</p> <p>Alle fagpersoner tager udgangspunkt i borgerens perspektiv</p> <p>Indarbejdelse af gode vaner for borgerne fra start, så der ikke sker flere ændringer undervejs i deres forløb.</p>	<p>Afklarende samtale har fokus på brobygning til civilsamfundet</p> <p>Civilsamfundsaktører med i indsatser i beskæftigelsesområdet for unge</p> <p>Samarbejde mellem kommunale indsatser i sundhedshuset og Frivillig Centret</p> <p>Samarbejde mellem Sundhedshuset og foreninger og oplysningsforbund om at få borgerne med i deres aktiviteter</p> <p>Familiehuset har fokus på at skabe gode relationer ind i civilsamfundet for borgerne</p> <p>Samarbejde med Langelands Socialhumanitære tjenester om besøgstjeneste, bisidder, ledsager, vågetjeneste og telefonstjerne</p>	<p>Langeland Kommune forsætter de nuværende indsatser samt:</p> <p>Indledende samarbejde om projekt med SDU, der ser på civilsamfundets muligheder for at bidrage til den nære sundhed</p> <p>Faste årlige inddragelsesmøder med frivillige foreninger/civilsamfundet/private aktører med fokus på at styrke samarbejdet samt vidensdeling</p> <p>Opmærksomhed på gennemsigtighed i samarbejdet mellem kommunen og civilsamfundet</p> <p>Opmærksomhed på fælles dagsordner, fælles forståelse og forventningsafstemning i samarbejdet mellem kommunen og civilsamfundet</p> <p>Øget fokus på kommunikation, informationsdeling og de mange forskellige kanaler, analoge som digitale, der anvendes.</p> <p>Undersøge muligheder for et større samarbejde mellem kommune og civilsamfund om aktiviteter for børn og unge, herunder "læsebedster" eller lignende</p> <p>Undersøger muligheder for at iværksætte et samarbejde mellem kommunen og civilsamfundet til pensionister om muligheder i seniortilværelsen</p>

Indsatsområde 3	Hvad vil vi opnå i perioden? / Mål	Nuværende indsats	Handleplan/indsatser
<p>Anerkendende tilgang i dialogen med alle, herunder afklarende samtaler</p>	<p>Styrke fokus på en anerkendende tilgang til dialog med alle, herunder afklarende samtaler</p> <p>Fokus på at borgerne tager ansvar i deres eget liv gennem vejledning og dialog</p> <p>Fokus på ABC Mental trivsel – gør noget aktivt, gør noget med andre, gør noget der giver mening</p>	<p>Alle borgere, der efterspørger forebyggelsesindsats/tilbud eller har henvisning fra lægen indledes med en afklarende samtale.</p> <p>Samtaler har fokus borgerens behov og mål.</p> <p>Fokus på netværk og pårørende i afklarende samtaler</p> <p>Fokus på at anvende metoder fra blandt andet Den motiverende samtale, Den anerkendende samtale og Behovsafdækning m.fl.</p>	<p>Langeland Kommune forsætter de nuværende indsatser samt:</p> <p>Sparringsmøder med vidensdeling på tværs af forvaltningsområder.</p> <p>Øget fokus på hvordan kommunens medarbejdere fungerer som rollemodeller indenfor sikkerhed og forebyggelse</p>

Indsatsområde 4	Hvad vil vi opnå i perioden? / Mål	Nuværende indsats	Handleplan/indsatser
<p>Mental sundhed og trivsel, overforbrug af alkohol samt rygning og røgfri nikotinprodukter</p>	<p>Større fokus på mental sundhed og trivsel, overforbrug af alkohol samt rygning og røgfri nikotinprodukter</p> <p>Større mulighed for at fastholde gravide i fysisk, mental og social trivsel i tilknytning til arbejdspladsen</p>	<p>Alkohol Hjælp til udarbejdelse af alkoholpolitik i foreninger</p> <p>Samarbejde med Svendborg kommune om Alkoholbehandling</p> <p>Dialog om alkohol, rygning og mental trivsel i den afklarende samtale</p> <p>Ryging og røgfri nikotinprodukter Rygestop/nikotinstop-indsatser i Sundhedshuset</p> <p>Sundhedsplejen spørger ind til rygning og trivsel i hjemmet i første besøg ved nyfødte</p> <p>Udskoling har højt fokus på nikotinprodukter og andre rusmidler</p> <p>SSP har nikotinstop-tilbud og fokus på sunde fællesskaber</p> <p>Mental sundhed og trivsel ABC Mental trivsel som udgangspunkt i alle tilbud</p> <p>Skolerne og dagtilbud har fokus på trivsel i arbejdet med at gå fra individ til fællesskab</p> <p>Trivselsundersøgelse to gange årligt i daginstitutioner</p> <p>PPR har Trivselstilbud til børn, unge og forældre uden henvisning, herunder forældre støttende samtaler med henblik på øget trivsel for barnet</p> <p>Tilbud om forældreforløb (COS-P) til forældre med børn i alderen 0-3 år</p> <p>Tilbud til alle mødre og fædre om screening for efterfødselsreaktioner</p> <p>Graviditetsbesøg (1½ og 3 års besøg) med blandt andet tidlig opsporing af trivselsudfordringer</p> <p>Egnsteateraftale og indkøb af børneteater, med relevante historier om fx sorg, ensomhed o.l. til efterfølgende drøftelser i klasserne</p> <p>SSP har bekymringssamtaler samt tryghedsskabende indsatser</p> <p>Desuden Langeland Bibliotek har i samarbejde med Kulturregion Fyn, Kultur på recept, uddannet personale til guidet fælleslæsning</p> <p>Træningstilbud i oplysningsforbund, samarbejde med rehabilitering og myndighed</p> <p>Oplysninger om Fritidsplas samt andre tilskudsmuligheder for at kunne deltage i fritidsaktiviteter er lagt på kommunens hjemmeside så det er let at finde ud af hvilke muligheder der er for at søge støtte</p> <p>Der afholdes hvert år 1. klasses idrætsdag på Ørstedskolen for alle kommunens første klasser, hvor alle foreninger har mulighed for at dukke op og lade eleverne prøve alle de forskellige ting, man kan gå til</p> <p>BørneKulturFestival i uge 42 hvor alle børn har mulighed for at deltage i en masse gratis kulturelle tilbud</p> <p>Fokus på information til tilflyttere om alle de aktiviteter som de kan deltage i eller blive en del af</p>	<p>Langeland Kommune forsætter de nuværende indsatser samt:</p> <p>Samarbejde mellem Ungdomsskolen og afdelingen Træning og forebyggelse om nikotininnsatser</p> <p>Rygestopinstruktør på ungdomsskolen</p> <p>Jordemoder på arbejdspladsen, samarbejde med Region SydDanmark</p> <p>Folkeoplysningsudvalget har 2 årlige temadage hvor de folkeoplysende foreninger og aftenskoler får mulighed for at blive opdateret på et aktuelt emne indenfor området, det kan være alt fra alkoholpolitik til at få flere medlemmer eller at fastholde medlemmer med forskellige udfordringer så de har mulighed for at have relevante tilbud til borgerne</p> <p>Folkeoplysningsudvalget giver tilskud til fx trænerkurser så foreningerne kan tilbyde aktiviteter for borgerne</p> <p>I 2025 har Folkeoplysningsudvalget et samarbejde med DGI Fyn om forskellige indsatser for at få fx unge eller ældre ind i foreninger og deltage i aktiviteter Desuden laves et introkursus i SMARTtræning for foreninger og aftenskolers instruktører og trænere m.fl.</p> <p>I 2025 er projektet Kultur på recept, et samarbejde med Kulturregion Fyn, Langeland Bibliotek, jobcenterets afdeling for unge, samt bostederne og Værkstedsgården</p> <p>Fra 2025 er der indført mulighed for at søge Fritidsplas for børn og unge så de kan deltage i fritidsaktiviteter i foreninger og aftenskoler</p> <p>Primo januar 2026 tilbyder PPR Narrative samtaleforløb (FNIS) til børn unge og deres forældre.</p> <p>Familieafdelingen inddrages omkring Åben Anonym Rådgivning – et tilbud efter aftale med Svendborg kommune</p>

Indsatsområde 5	Hvad vil vi opnå i perioden? / Mål	Nuværende indsats	Handleplan/indsatser
<p>Opsporing af kroniske sygdomme, herunder demens</p>	<p>Styrke fokus på opsporing af kroniske sygdomme, herunder demens</p>	<p>Rehabilitering og Myndighed har fokus på opsporing af kroniske sygdomme i genoptræning, afklarende samtale, mm</p> <p>Demenskoordinator har fokus på opsporing gennem samtaler og screening</p> <p>Sundhedsplejen har fuld fokus på tidlig opsporing.</p> <p>Ældre og Sundhed har generelt fokus på tidlig opsporing af sygdomme</p>	<p>Større fokus på opsporing af kroniske lidelser i Ældre og Sundhedsafdelingen</p> <p>Netværks cafeer rundt om på Langeland faciliteret af Frivillig centret og kommunalt regi.</p> <p>Større opmærksomhed i samarbejdet mellem kommunen og civilsamfundet på kroniske sygdommes udvikling og forløb</p>

Implementering

Strategi for Sundhedsfremme, Forebyggelse og Tidlig opsporing skal implementeres indenfor eksisterende økonomiske rammer.

Lederne fra alle enheder skal en implementering indsætterne i opgaveløsningen i et tæt samarbejde med medarbejderne på de forskellige fagområder.

Kendskabet til Strategi for Sundhedsfremme, Forebyggelse og Tidlig opsporing skal udbredes i alle forvaltningsområder i Langeland Kommune samt indgå i det generelle samarbejde med civilsamfundet. Implementeringen følges løbende gennem status til politisk niveau og lederfora. Desuden følges implementeringen af strategien i forbindelse med ændring af praksis og implementering i Sundhedsloven.